

Stiftelsen Lásságámmi

Forvalter arven etter Nils Aslak Valkeapää

ÅRSBERETNING

FOR REGNSKAPSÅRET 2013

Foto: Tore Figenschau

1. VIRKSOMHETENS ART

Stiftelsen Lásságámmi er en privat, ikke næringsdrivende stiftelse vedtatt opprettet 29. januar 2004. Stiftelsen blei oppretta av Sametinget, Troms fylkeskommune, Universitetet i Tromsø og Storfjord kommune. Hver av stifterne har en representant i styret, og i tillegg har arvingene og Samerådet hver sin styrerepresentant. Stiftelsen har sete i Storfjord kommune.

Hovedmålsetningene kan formuleres slik (utdrag fra vedtektenes § 2):

- Ta hand om og fremme den kulturelle og åndelige arven etter Nils-Aslak Valkeapää.
- Samle hans arbeider og rettighetene til hans verk i Lásságámmi og forvalte arven etter den ånd og filosofi som fremkommer i hans arbeider og utgivelser.
- Arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap, veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapääs kunstnerskap og oppmuntre og hjelpe andre samiske kunstnere.
- Lásságámmi er samisk kulturhistorie og skal være et sted som stimulerer beboerne til fortsatt kunstnerisk utvikling, og til å forstå Valkeapääs livsholdning og univers.

2. FORTSATT DRIFT

Styret legger forutsetninger for fortsatt drift av stiftelsen til grunn ved avleggelsen av årsberetning og årsregnskap.

3. ARBEIDSMILJØ, PERSONALE OG LIKESTILLING

Stiftelsen har i regnskapsåret hatt to ansatte:

- Vaktmester inntil 8 t/mnd
- Boligmedarbeider inntil 8 t/mnd

Ved særskilt behov benyttes boligmedarbeider og vaktmester ut over de 8 timene.

Det er inngått avtale om kjøp av følgende tjenester:

- Storfjord kommune: Sekretær for stiftelsesstyret (20 % saksbehandling/daglig drift)
- Varviks bilservice: Utrykning/vakthold Lásságámmi
- Økonomihuset Storfjord (tidl. Consis Storfjord): Regnskapsføring
- KomRev Nord: Revisjon

Styret består av fire kvinner og to menn, med 2 kvinner og 4 menn som vararepresentanter.

4. MILJØRAPPORT

Stiftelsen forurensar ikke miljøet.

5. STYRETS VIRKSOMHET

Den 23. mars 2013 ville Nils-Aslak Valkeapää fylt 70 år, og med dette som utgangspunkt var 2013 et markeringsår for Stiftelsen Lásságámmi.

Det er avholdt tre styremøter, og styret har behandlet 23 saker i regnskapsåret. Årsmøtet 22. mai 2013 behandla de ordinære årsmøtesakene i hht. vedtektene. Ingen av styrets representanter var på valg i 2013. Styrets sammensetning er slik:

Troms fylkeskommune	Anne Dalheim (leder)	Ane-Marthe Aasen (vara)
Storfjord kommune	Anne-Lise Karlsen (nestleder)	Inga Pirita Viik (vara)
Sametinget	Torbjørn Leirbakken (medlem)	Bjørn Inge Mo (vara)
Universitetet i Tromsø	Harald Gaski (medlem)	Ánde Somby (vara)
Arvingene	Nils-Henrik Valkeapää (medlem)	Ánde Somby (vara)
Samerådet	Rose-Marie Huuva (medlem)	Nikholas Valkeapää (vara)

Minnemarkeringer

Kalenderen Nils-Aslak Valkepää – Áillohaš – 2013

Markeringsåret 2013 blei innleda alt før jul i 2012, med kalenderen *Nils-Aslak Valkepää – Áillohaš – 2013*, som blei utgitt i samarbeid med forlaget DAT o.s etter initiativ fra stiftelsen. Kalenderen inneholdt et utvalg av Áillohaš sine dikt og kunstverk, og har mottatt gode tilbakemeldinger fra publikum. Kalenderen blei trykket i et opplag på 1.988. Av dette er solgt 1.281 eksemplarer og delt ut 163 frieksemplarer.

Vi ble valgt av det nordlige - Nils-Aslak Valkeapää minneseminar

23. mars 2013 arrangerte stiftelsen seminaret *Vi ble valgt av det nordlige - Nils-Aslak Valkeapää minneseminar*. Seminaret var delt i to deler. Dagen startet med en minnestund ved Áillohaš sitt gravsted i Birtavarre. Deretter startet selve seminaret på Senter for nordlige folk i Manddalen, med fire foredrag som var valgt ut for å gi deltakerne et verdifullt innblikk Valkeapää sitt kunstneriske virke:

- Beaivi, Áhčážan – samernas nationalepos
Nils-Aslak Valkeapää som helhetskonstnær, filosof och förebyggare av samsamisk identitet v/ Kari Sallamaa, Universitetet i Oulu
- Áillohaš' arbeidsform
v/ Kristina Utsi (DAT)
- Living with reindeers in a landscape of Nils-Aslak Valkeapää's poems
- how Ailu's poems are reality today v/ Leena Valkepää
- Minner om en poesikonsert i Tromsø i 1992: *Vinner av Nordisk Råds litteraturpris, Nils-Aslak Valkepää*.
En samtale om Valkeapääs poesi og joikekunst mellom Per Kristian Olsen, NRK og Harald Gaski, Universitetet i Tromsø

I seminarets del 2 åpna ei retrospektiv utstilling (se egen omtale). Deretter var det middag, før dagen blei avslutta i Lásságámmi, Áillohaš eget hjem i Skibotn, der det var tid til samtale og refleksjon. Seminaret hadde 66 deltakere og fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

Jubileumsutstilling 2013: govadasa – girjái – govvas máilbmi | trommens bilde – mangfoldig – underlige verden

Etter Áillohaš sin bortgang i 2001 har det så langt vi kjenner til kun vært en separatutstilling der hans verker har vært presentert, ei minneutstilling i Tromsø Kunstforening i 2002. Áillohaš er stadig aktuell, det viste blant annet minnemarkeringa for 10-årsdagen for hans død i 2011. Målet var derfor å tilby både den del av publikum som allerede kjenner Áillohaš, og et nytt publikum, ei brei utstilling som presenterer multikunstneren både gjennom hans billedkunst, poesi og musikk.

Utstillinga blei åpna etter planen 23. mars 2013, med om lag 75 inviterte deltakere og andre interesserte til stede. I tillegg deltok representanter fra media. Utstillinga har fått god mediadekning.

Utstillinga har vært åpen på DÁG i perioden 23. mars – 5. juli 2013, og museet har registrert stor interesse for Áilloháš-utstillinga. Summen av enkeltpersoner som har besøkt utstillinga som en del av ei gruppe er omlag 425:

- 7 grupper fra grunnskole (hvorav to svenske og 2 finske)
- 1 gruppe fra videregående skole
- 1 gruppe fra lærerutdanninga i Tromsø
- 2 studentgrupper fra Universitetet i Tromsø
- 10 andre grupper

I tillegg kommer ordinære museumsbesøk. Her foreligger det ikke eksakte offisielle tall, ettersom telleren på DÁG også omfatter besøk på senterets bibliotekavdeling.

Det er også produsert en katalog og ei nettutstilling i samband med dette prosjektet. Utstillinga tilbys også til andre utstillingssteder på Nordkalotten i 2014.

Roll-ups-utstilling for biblioteker

I forbindelse med jubileumsåret 2013 produserte Stiftelsen Lásságámmi også ei utstilling basert på seks roll-ups som beskriver Áillohaš sitt liv og hans virke. Utstillinga har først og fremst vært beregna for bibliotek, men kan også være egnet for andre formål der man ønsker å presentere Valkeapää. Utstillinga er bevisst tilpasset for bruk i de fleste lokaler, ettersom den ikke krever veggplass og enkelt lar seg sette opp på et forholdsvis lite areal.

De seks roll-upsene finnes i to språkversjoner – norsk og samisk – og tar for seg følgende tema:

- Poeten
- Billedkunstneren
- Musikeren og joikekomponisten

- Urfolksfilosofen
- Organisasjonsmennesket, forleggeren og inspiratoren

I løpet av 2013 har utstillinga vært vist på 11 ulike biblioteker i Troms, takket være et vellykket turnésamarbeid med Troms fylkesbibliotek.

Kunstkort

Stiftelsen valgte i samarbeid med DAT o.s. å også produsere en serie med fire kunstkort i A5-format. Kortene er tilgjengelig for salg blant annet hos Tromsø museum og Sáve design.

Kunstner- og forskerboligen

Stiftelsen Lásságámmi utlyser opphold to ganger i året, med søknadsfrist 1. mai og 1. september. Til sammen mottok styret 20 søknader i løpet av 2013. Til sammenlikning var det 14 søknader i 2012 og 18 søknader i 2011. Søknadene blei behandla av styret 31. mai og 18. september. Blant søkerne blei det plukket ut til sammen 12 søkere som fikk innvilget opphold. Disse var Kristina Utsi/Gunilla Bresky, Rawdna Carita Eira, Niko Valkeapää, Pauliina Feodoroff, Lars Nordström, Sigbjørn Skåden, Geir Tore Holm, Per Olof Nutti, Ánne Mággá Wigelius, Mariko Asai, Marjut Aikio og Inger Elisabeth Gleditsch/Gilles Gobert.

De søkerne som har blitt innvilget opphold er oppfordret til å lage en enkel presentasjon av seg sjøl og sitt arbeid. Dette presenteres på stiftelsens nettside slik at alle beboere til enhver tid er godt presentert for presse og andre interesserte. Det sendes også ut pressemeldinger eller nyhetsbrev i forkant av hver ny innflytting, og så langt har stiftelsen erfart stor interesse fra media, med reportasjer både på radio, tv og i aviser. Beboerne har vært positive til å bidra til å skape omtale om boligen på denne måten, og er også generelt positive i sin omtale av oppholdet i boligen.

Rettighetsforvaltning

Styret har gitt styremedlem Harald Gaski og sekretær Maria Figenschau fullmakt til å behandle løpende henvendelser om bruk av Nils-Aslak Valkeapääs verker. I løpet av 2013 er det registrert 10 formelle henvendelser om bruk av verker. Til sammenlikning var det åtte henvendelser i 2012, det samme som i 2011. De fleste av disse gjelder gjengivelser av poesi.

Regnskapet for 2013 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 64.366,19. Dette inkluderer inntekter fra TEOSTO som er ferdig fordelt mellom stiftelsen og arvingene.

Byggforvaltning

Det har ikke vært gjennomført større tiltak på boligen i 2013, men det har vært foretatt en større gjennomgang av husgeråd og småutstyr som har blitt skiftet ut på grunn av bruksslitasje. Boligen er relativt trekkfull, noe som medfører at oppvarmingskostnadene naturlig vil være høye i forhold til andre boliger på samme størrelse. Problemene som preget vann- og avløpssystemet under tidligere frostperioder har ikke opptrådt i 2013.

Samarbeidet med Riddu Riddu-festivalen

Stiftelsen Lásságámmi og Riddu Riddu-festivalen (RR) inngikk en samarbeidsavtale i 2008, der et faglig seminar eller workshop i forbindelse med festivalen og mulighet for utvidelse innen for aktuelle områder inngår.

I forbindelse med festivalen i 2013 blei det på bakgrunn av ønsker fra RR i stedet arrangert en søndagskonsert 14. juli i samarbeid med Troms Fylkesbibliotek og Riddu Riddu: «Nils-Aslak Valkeapää revisited», med Endre Ruset og Niillas Holmberg. Konserten var svært godt besøkt, med om lag 60 besøkende.

Lørdag 13. juli var det Åpen Dag slik man har gjennomført alle år tidligere i forbindelse med festivalen (se egen omtale). Også i år tok Lásságámmi mot Riddu-rittet på vei fra Tromsø til Manddalen, med enkel bevertning og omvisning.

Erfaring fra disse arrangementene var også i år positive, og det viser seg at boligen fungerer godt som seminarlokale for denne typen mindre og mer intime arrangementer.

Åpen Dag og andre omvisninger

Som et ledd i å oppfylle formålsparagrafens formulering om å arbeide med å fremme Valkeapääs kunst, musikk og forfatterskap og veilede folk som vil bli kjent med eller fordype seg i Valkeapää's kunstnerskap besluttet styret å arrangere en Åpen Dag lørdag 13. juli, i forbindelse med Riddu Riddu-festivalen. Til sammen var det om lag 20 personer som besøkte Lásságámmi denne dagen. Tilbakemeldingene fra publikum var positive, og de fleste brukte god tid på sitt besøk.

Ut over dette prøver Stiftelsen Lásságámmi å imøtekomme grupper som ønsker omvisning i Lásságámmi, for eksempel i forbindelse med undervisning. I 2013 har det vært 11 ulike grupper inne, elever, studenter, organisasjoner og andre, til sammen ca200 personer.

Informasjonsarbeid

For å nå fram til flest mulig oppretta stiftelsen et eget nettsted, www.lassagammi.no. Dette kom i drift i juni 2007 og siden den tid har det vært et jevnt godt besøk på nettsidene. Antall besøk på nettsida øker gjerne i perioder der stiftelsen er omtalt i media, og stiftelsen har fått god tilbakemelding på at nettsidene leses over hele Nordkalotten. Målet nå er at nettsidene i en da større grad skal kunne brukes som en kunnskapskilde for dem som vil vite mer om Nils-Aslak Valkeapää. I løpet av 2013 er sidene derfor oppdatert med en bibliografi, en diskografi og den tidligere nevnte nettutstillinga. Det er også brukt ressurser på oversettelser av søknadsinformasjonen til finsk, ettersom mange av de potensielle søkerne kommer fra nettopp Finland.

Det vises for øvrig til omtale av pressemeldinger og nyhetsbrev i avnittet om kunstner- og forskerboligen. Nyhetsbrevet blei oppretta sommeren 2011, og har gitt positive tilbakemeldinger. Det sendes ut til en rekke interessenter ut over media, for eksempel representanter for stifteren og til stiftelsen samarbeidspartnere.

Styreleder Anne Dalheim presenterte dessuten Stiftelsen Lásságámmi og kunstner- og forskerboligen Lásságámmi under AiR-konferansen i Tromsø 21. november 2013.

Kommentert [MF1]:

Administrativ kapasitet

Stiftelsen kjøper 20 % sekretærtjeneste fra Storfjord kommune, som tar seg av all saksbehandling og daglig drift av stiftelsen. Erfaringene viser at ved gjennomføring av spesielle tiltak ut over ordinær drift er det behov for større ressurser. Styret vedtok i 2013 å starte arbeidet med å øke denne ressursen til 50 %.

Økonomi

Stiftelsen har i 2013 mottatt driftstilskudd fra Sametinget, Troms fylkeskommune og Storfjord kommune. I tillegg kommer prosjektilskudd fra ulike instanser.

Regnskapet for 2013 viser at inntektene fra forvaltning av rettigheter er på kr 64.366,19. Av dette skal 65% fordeles på arvingene, med unntak av andelen allerede fordelte inntekter fra TEOSTO.

Kortsiktig gjeld utgjør kr 49,963,85,-.

Det var budsjettert med et underskudd / bruk av egenkapital på kr 241.600,- på bakgrunn av at Stiftelsen selv skulle finansiere minneseminaret, roll-up-utstillinga og postkort-prosjektet. Som regnskapet viser er underskuddet / bruken av egenkapital mindre enn budsjettert. Dette skyldes blant annet at utgifter til kunstkatalogen ikke er påløpt før i 2014.

Det vises for øvrig til punkt 6.

6. ÅRSRESULTAT OG DISPONERING

Regnskapet for 2013 viser et underskudd på 93.855,-. Styret foreslår at underskuddet dekkes av egenkapitalen.

7. OPPGAVER OG PLANER FREMOVER

Stiftelsen Lásságámmi har satt opp følgende punkter i sin virksomhetsplan for 2014

- Publisere nettutstillinga *Govadasa govat - girjái - govvas máilbmi | Trommens bilder - mangfoldig - underlige verden*
- Oppdatere Stiftelsen Lásságámmi sine nettsider med flere faglige artikler om Nils-Aslak Valkeapää samt oversettelser

- Turnering av utstillinga *Govadasa govat - girjái - govvás máilbmi | Trommens bilder - mangfoldig - underlige verden*
- Åpen Dag
- Kontaktmøter med Universitetet i Tromsø og Senter for nordlige folk
- Gjennomgå stiftelsens behov for tiltak gjennom prosjektarbeid
- Turnering av *Nils-Aslak Valkeapää (1943 - 2001) – bibliotekutstilling* i Finnmark.
- Inn- og utflytting beboere
- Forvaltning av rettigheter.
- Utføre nødvendig utvendig og innvendig vedlikehold
- Informasjonsarbeid
- Daglig drift av stiftelsen

Skibotn 10. april 2014

Styreleder Anne Dalheim

Nestleder Anne-Lise Karlsen

Medlem Torbjørg Leirbakken

Medlem Rose-Marie Huuva

Medlem Nils-Henrik Valkeapää

Medlem Harald Gaski